

ALT SPRÅK ER RETORISK

Hvordan all kommunikasjon er preget av retorikk, med et utgangspunkt i NFF sin handlingsplan for 2016-2019

Foto omslag: Trond Tandberg, Getty Images

Tonje Aurdal Åsheim
Stavanger Katedralskole
Høst 2019

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	3
RETORIKKENS HISTORIE	5
RETORIKKEN I DAG	7
HOVEDDEL	8
KAIROS: DEN RETORISKE SITUASJONEN	8
TOPOS: FELLESKAPSFØLELSE OG TABELLOVERSIKTER	10
APPELLFORMENE	13
Ethos: velvilje gjennom inkluderingsarbeid.....	13
Pathos: samarbeid og fellesskap.....	15
Logos: resonnering, utfordring og løsning	17
AVSLUTNING	20
NFF SIN HANDLINGSPLAN SOM RETORISK	20
ER RETORIKKEN HOLDBAR OG RELEVANT I DAGENS SAMFUNN?	22
SKRIFTLIGE KILDER	23
BILDEKILDER	24

INNLEDNING

“Retorikk er diskusjon og debatt, forening og atskillelse, kamp og utforskning, det er sinnenes møteplass og vår felles vei mot en bedre fremtid, for det er gjennom tale, samtale og retorisk utveksling at vi finner ut hvem vi er og hva vi vil.”¹

Retorikk er et vanskelig begrep å definere, men i forbindelse med bruken av språket, sier vi at det er kunsten å tale for å overbevise. Det går ut på en lære om å tale vakkert, moralsk rett og sannferdig, tilpasset den aktuelle situasjonen og det tilhørende publikummet. Retorikk er altså en talekunst som handler om å nå frem til mottaker, gjennom å bevege, behage og belære. Det handler helhetlig om å skape en felles møteplass mellom taler og hører, der bestemte steder og emner skal utløse bestemte forventinger og verdier.

Når man hører ordet retorikk, forbinder man det gjerne med reklamer og politiske debatter, og vi tenker kanskje at det kun brukes av produsenter som ønsker å selge oss noe, eller partier som ønsker å verve medlemmer. Men slik som Jonas Bakken skriver innledningsvis i boken om retorikk i skolen, er overtalelse noe av det første vi mennesker lærer å gjøre.² Helt fra tidlig barndom av, utvikler vi ulike metoder for å overtale dem rundt oss til å få vår vilje. Selv om vi som barn ikke selv er klare over at vi utøver retorikk når vi maser oss til en melkesjokolade på butikken, har vi likevel lært å bruke stemmen til å få det slik vi vil. Og ettersom vi får mer forståelse for språket, klarer vi å beherske flere forskjellige metoder for “å påvirke menneskene omkring oss til å oppfylle våre ønsker.”³ Dette er noe vi tar med oss gjennom hele livet, der vi trekker inn retorisk språkbruk i de meldingene vi til enhver tid sender fra oss. Med et medfødt behov for å bli godtatt av menneskene rundt oss, ønsker vi fra naturen sin side å fremstå som gode individer. Og det er nettopp gjennom å vise til troverdighet, fornuft og følelser, at vi bygger opp en gyldig karakter.

Retorikk er altså noe som omgir oss til alle tider, både i skriftlig og muntlig form, men kanskje uten at vi gir det særlig omtanke. Dersom vi gjør oss bevisste på denne måten å utnytte språket på, kan vi finne spor av retorikk i hvilken som helst ytring. Vi blir hele tiden utsatt for inntrykk som underbevisst påvirker oss, og gjerne i form av tekster man ikke tenker over at skal ha et appellerende formål.

---

¹ Kjeldsen 2014, s. 8

² Bakken 2009, s. 7

³ Ibid.

Norges fotballforbund ble stiftet i 1902, og er i dag Norges største særiddrettsforbund.⁴ Forbundet, også kjent som NFF, har blant annet ansvaret for landets bredde- og elitefotball, og står som hovedarrangøren for nasjonale cuper og serier på alle nivåer.⁵ I 2016 ble det på forbundstinget vedtatt en handlingsplan for de tre kommende årene, der hensikten var å tydeliggjøre NFF sine prioriteringer innenfor norsk fotball.⁶ Planen fremstilles som en slags rapport, der de blant annet presenterer ulike utfordringer de ønsker å ta fatt i, samt hvilke tiltak de skal iverksette for å nå sine hovedmål. Det er et offentlig dokument, noe som betyr at det er tilgjengelig for alle, ettersom det er gitt ut av offentlige etater. Her er det altså åpnet for alle som ønsker å holde seg oppdatert på hvor fokuset for perioden mellom 2016 og 2019 ligger, der NFF har lagt frem hvordan utviklingen innenfor fotballmiljøet i Norge ønskelig skal forekomme. Det er en innholdsrik plan, som formidler en visjon basert på fotballglede for alle, gjennom fremstillingen av forbundets verdier, samfunnsansvar og satsingsområder. Og i første omgang er dette en plan man antakeligvis hadde sett på som mer informativ og opplysende, enn retorisk appellativ.

Slik som norsk læreboka *Moment* forklarer det, er alle tekster som har et formål å formidle noe, en retorisk tekst. Dette kan altså være en mening, en stemning, eller et budskap, der avsender ønsker å dele et spesielt synspunkt.⁷ Likevel har det opp igjennom tiden blitt stilt forskjellige krav til hva man kan definere som en retorisk tekst og ikke, der ulike premisser har lagt føringer for hva som er gjeldende. Men kan en tekst fremdeles fremstå som appellerende dersom vi ser vekk ifra de retoriske vilkårene som stilles til avsender? Med et utgangspunkt i en påstand om at alt språk er retorisk, skal man kunne ta tak i hvilken som helst tilfeldig modalitet, og undersøke om det kan angripes fra et retorisk standpunkt. I denne sammenhengen blir dermed NFF sin handlingsplan et eksempel på en slik tilfeldig tekst, som skal utforskes i lys av en forståelse om at all kommunikasjon er preget av retorikk. Men for å i det hele tatt kunne begynne å forstå retorikken og dens innvirkning på kommunikasjonen, og dens generelle betydning i den dagligdagse settingen, må vi forstå retorikkens historie og utvikling.

---

⁴ "Norges Fotballforbund" 2019

⁵ Holm og Pedersen 2019

⁶ Madsen 2016

⁷ Fodstad, et.al. 2016, s. 261

Retorikkens historie

Skal man forstå hva retorikk er, må man forstå retorikkens historie, for måtene vi handler gjennom kommunikasjon på avhenger av forskjellige tiders teknologiske og kulturelle omstendigheter. Retorikkens historie er en fortelling om hvem som kommer til orde, hva de kan si, og hvordan det kan sies.⁸

Ordet "retorikk" har sitt etymologiske opphav i det greske ordet *rhetorike tekhnē*, som betyr "talerens kunst".⁹ Man tenker gjerne derav at retorikken oppstod og har sin opprinnelse i det antikke Hellas, der mange av dagens store vitenskaper og filosofier først ble aktualisert og omdiskutert. Det er sant at mye av det vi i dag vet om retorikken stammer herfra, men riktignok har retorikk eksistert så lenge det har eksistert kommunikasjon. En vanlig oppfatning er at grekerne oppfant retorikken, men det var slettes ingen oppfinnelse, det var en *oppdagelse*. Allerede for mer enn 2500 år tilbake i tid, satt det tenkere på Athens agora og diskuterte hvordan språket påvirker menneskers handlinger. Som nevnt, er det ikke slik at retorikk var en plutselig invensjon. Det har til alle tider oppstått gjennom kommunikasjon, men gjerne uten at det bevisst har blitt tatt i bruk som et virkemiddel.

Den greske antikken var en oldtidskultur bestående av mange små stater, der menneskene levde i en spesiell form for bystat. Det oppstod et nytt samfunn der sivilisasjonene ble preget av såkalte *polisstater*, og det førte videre til et fellesskap av mennesker med definerte borgerretter. En polis var "en uavhengig stat med egne styringsorganer og sosiale og religiøse systemer", og den "var i sin natur verdslig og styrt av menneskers lover."¹⁰ De gikk gradvis vekk fra den gamle kulturen der prester, konger eller andre representanter fra aristokratiet styrte statene. Det utviklet seg nye styremåter basert på menneskene i et fellesskap, gjennom folkeforsamlinger, råd og embeter. Borgerstyret i Athen var det mest gjennomførte på sin tid, der alle borgerne kunne delta i folkemøtene. Denne rådslagningskulturen setter grunnlaget for demokratiet slik vi kjenner det i dag, der lovene mer eller mindre ble gitt av folket.

Folkeforsamlingen var den viktigste politiske institusjonen, der de kvalifiserte møttes flere ganger årlig for å diskutere og ta politiske avgjørelser. Man la etter hvert merke til at det var avgjørende å kunne tale godt for seg, særlig under offentlige diskusjoner og for domstolen, slik at man fikk flertallet på sin side. På denne tiden levde menneskene vel og merke i et samfunn der det skrevne ordet ikke eide særlig dominans. Samfunnsstrukturen var basert på en

---

⁸ Kjeldsen 2014, s. 30

⁹ Svendsen og Grue 2019

¹⁰ Steen 2019

diskusjonskultur, og i den hensikt måtte de vektlegge den muntlige kommunikasjonen. Grekerne fikk gradvis forståelse for språkets sentrale posisjon, og de lærte seg å utnytte og beherske språkets funksjon for å oppnå makt.

En sofist ble sett på som en "profesjonell lærer i antikken som reiste rundt og underviste mot betaling."¹¹ Retorikk stod sentralt i denne undervisningen, ettersom flere ville forbedre sine taleferdigheter for å kunne nå frem i samfunnet. Sofistene var en gruppe tenkere som blant annet var imot filosofenes måte å dele alt inn i enten sant eller usant.¹² De la heller vekt på sannsynligheten ved noe, og de hevdet "at det fantes få saker som enten var helt sanne eller helt usanne."¹³ Videre, mente de at sannheten var noe som kun var gjeldende for det enkelte mennesket i en gitt situasjon, og de fastslo dermed at det ikke kunne finnes universelle og allmenngyldige regler som gjelder for alle til alle tider. Selv om sofistene gikk muntlig til verks, var det disse tenkerne som først systematiserte retorikken, da det ble et behov for å samle ulike regler og prinsipper for hvordan utøve denne språkkunsten.

Slik som Kristiansen forklarer det i sin retorikkhåndbok, ble retorikken et middel for å fostre og styre store folkemasser, og det ble videre kravet for å ta del i samfunnets elite, der de som eide språket også eide makten.¹⁴ Retorikk ble altså brukt som et verktøy i demokratiets tjeneste, der man uttalte seg om politiske beslutninger i folkeforsamlinger og i andre offentlige arenaer. "Det var ofte helt avgjørende for framgang eller fall for den enkelte å få folket med seg under offentlige taler. Derfor var talekunsten det fremste våpenet, etter at krig hadde blitt avleggs i et sivilisert og kultivert samfunn."¹⁵ Taleferdigheten var uendelig viktig, og det å kunne beherske språket ble et slags premiss for å lykkes, både som person og innenfor politikken. Den enkeltes evne til å overbevise og overtale ble derfor en avgjørende faktor for hvilken posisjon man fikk i samfunnet. Det var retorikken som i antikkens tid fostret frem de gode og siviliserte borgerne, og det ble videre en nødvendighet for overklassens dannelse. På bakgrunn av dette, forstår vi hvordan denne oppdagelsen gjorde fundamentale endringer i det antikke samfunnet, og dermed hvilken innflytelse det ville ha på den kommende språkutviklingen.

---

¹¹ Svendsen 2018

¹² Kristiansen 2012, s. 29

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid., s. 31

¹⁵ Ibid., s. 27

Retorikken i dag

Den teknologiske utviklingen skaper det største skillet mellom den tidligere og den moderne retorikken. Med endringer og utvikling i samfunn og tid, oppstår det også forandringer ved måter for uttrykkelse og midler for kommunikasjon. Retorikk har som alt annet gått gjennom epokeskifter og reformeringer, og i løpet av tiden etter oppdagelsen i det greske Athen, har det videreutviklet seg fra kun å være et politisk virkemiddel, til å bli et bredt fagfelt med sentral betydning i dagens samfunn.

Som nevnt, ble retorikk i hovedsak tidligere brukt som et verktøy innenfor politiske debatter, men i dag ser vi på det som mer enn bare en talekunst. Selv om det i stor grad handler om å overtale og overbevise, handler det også om å bevege, opplyse, informere og engasjere, gjennom å dele og tilegne kunnskap. Det er handling gjennom kommunikasjon, der vi forenes og skaper fellesskap basert på gjensidige verdier og holdninger. Vi kan nesten si at retorikken i dag har fått en ny mening i et nytt liv, der bevisstheten om og bruken av denne kunstformen står sentralt i all kommunikasjon.

I dag har begrepet om retorikk en mangfoldig betydning. Det betegner mer enn bare det å overtale og overbevise, der vi blant annet refererer til retorikk som et eget fag. Sant nok ble den praktiske talekunsten sett på som en studie tilbake i antikkens tid også, der "overklassens sønner ble skolerte i flere år for å kunne innta de viktigste posisjonene i samfunnet".¹⁶ Men forskjellen ligger nettopp i dette, da man tidligere lærte om retorikken for å ta del i eliten, mens man i dag ser på det som mer enn bare en språkopplæring. Retorikkfaget er viktig for å kunne forstå sammenhengen mellom tekster og kulturen de er en del av. Retorikk er blant annet i dag en vesentlig del av norskfagets undervisning, der vi skal få en forståelse for strukturene og forholdene i samfunnet vårt. Vi lærer å kjenne oss selv, ettersom vi finner ut av hvordan vi tenker ut ifra hva som påvirker oss.

Det er nok fortsatt mange som kun forbinder retorikk med politikk og reklamer, men ut ifra en ny forståelse om hvilken funksjon denne språkbruken har, kan vi lære hvordan å påvirke gjennom meldingene vi sender i fra oss, samt lære hvordan å la oss påvirke av ytringene som omgir oss til enhver tid.

---

¹⁶ Kristiansen 2012, s. 31

HOVEDDEL

Når man skal analysere, er det nødvendig å tilpasse fremgangsmåte etter medium. Både innhold, form og språk legger føringer for hvilke metoder som er relevante å benytte seg av, for å kunne skildre bruken av retorisk språk på best mulig måte. Retorikk er et bredt felt som omfatter drøfting av de mange spørsmålene man kan stille seg ved en tekst. Det er derfor viktig å trekke inn de riktige elementene for analysen, slik at man får frem de betydningsfulle funksjonene ved teksten.

Men uavhengig av hvilken type tekst det er man skal ta for seg, bør man innledningsvis finne ut av hva avsender ønsker å formidle og overbevise om. Dette for å kunne undersøke teksten i lys av formålet, slik at analysen blir mest mulig hensiktsmessig tilrettelagt. NFF presenterer tidlig sitt overordnede mål med handlingsplanen, der de ønsker å oppnå "fotballglede, muligheter og utfordringer for alle".¹⁷ Leser forstår videre at innholdet og utformingen av planen er basert på denne visjonen, der de kommer opp med forskjellige utfordringer de ønsker å ta tak i, og oppgaver de ønsker å løse. Dette kommer tydelig frem i bruken av tabeller som sorterer inn handlingsforslagene, samt hvilke prioriteringer de skal foreta for å realisere målene.

Videre er dette dokumentet på over 50 sider, noe som betyr at det finnes mange muligheter for analysen. For at tekstundersøkelsen skal bli hensiktssvarende, krever dette at eksemplene som trekkes inn er representative for den overordnede disponeringen av retorikken som oppstår i teksten. Poenget med analysen er å få frem en gjennomgående retorikkbruk som skal kunne gi uttrykk for at alt språk er retorisk. Handlingsplanen formidler et ønske om fotballmuligheter for alle, og dette formidles gjennom fremstillingen av deres verdier og holdninger. I lys av NFF sin visjon, blir det derfor relevant å legge et hovedfokus på bruken av appellformene, samt å se på hvordan emnevalgene utløser bestemte forventninger og følelser hos leser.

Kairos: den retoriske situasjonen

Alle omstendelige faktorer legger føringer for hvordan vi uttaler oss i gitte situasjoner, der kulturelle og sosiale forhold spiller inn på måten vi formidler et budskap. Det er derfor mange elementer som er med på å bestemme om en tekst er god på et retorisk vis. *Kairos*, som oversatt fra gresk betyr "det rette tidspunkt",¹⁸ er et prinsipp innenfor retorikken som går ut på å treffe

---

¹⁷ "Handlingsplan 2016-2019" 2016, s. 2

¹⁸ Grue 20.07.2019

mottaker tilpasset den aktuelle situasjonen. Kairos omhandler den anledningen teksten befinner seg i, der både tekstkontekst, situasjonskontekst og kulturkontekst står sentralt for om teksten vil fungere som appellerende. Det holder altså ikke å kun vite *hva* man skal si, man må vite *når* man skal si det. Vi omtaler ofte retorikk som en talekunst, og det er nettopp denne foranderligheten som er med på å gjøre det til mer enn bare en vitenskap. Slik som Kjeldsen skildrer det i sin bok om hva retorikk er, finnes det ingen universelle lover for hvordan mennesket lar seg påvirke.¹⁹ Det går ikke an å skape en oppskrift for retorisk bruk som kan gjelde for alle til alle tider. Retorikk preges i aller største grad av omstendighetene, der situasjonen er helt avgjørende for om det som skal formidles i det hele tatt skal bli mottatt. Lloyd F. Bitzer var en kjent amerikansk retoriker, som først introduserte begrepet om den *retoriske situasjonen*. Han la altså vekt på selve situasjonen teksten befinner seg i, der dette ville være avgjørende for om en tekst blir retorisk eller ei.²⁰

Vel og merke, strekker NFF sin handlingsplan seg over en 3-årig periode, der innholdet skal være relevant for tiden mellom 2016-2019. Planen ble vedtatt og offentliggjort i 2016, og situasjonskonteksten blir derfor hensiktsmessig, da innholdet baserer seg på de tidligere årene. Planen legger frem de prioriteringene forbundet skal ta for seg, og siden dette tar utgangspunkt i den foregående tiden, kunne ikke dokumentet blitt publisert på et annet tidspunkt. Omstendighetene som preget fotball-Norge i 2016, er lagt til grunne for visjonen og målene som NFF presenterer. Forbundets utgangsposisjon var derfor avgjørende for fremstillingen og utføringen av planen, der den aktuelle tilværelsen avgjorde hvordan Norge som en fotballnasjon kunne videreutvikle og forbedre seg.

Som allerede fastslått, er handlingsplan tekstkonteksten som preger dette dokumentet. En handlingsplan er en konkretisering av strategier og tiltak for innsatsområdene, gjennom svar på hvilke utfordringer som skal avdekkes.²¹ Innledningsvis presenterer de sin visjon om fotballglede for alle, basert på sine førende verdier om "trygghet, glede, respekt, likeverd og folkelighet".²² Dette legger grunnlaget for det kommende innholdet, som videre deles inn i de ulike satsingsområdene de skal ha fokus på. "Målet er naturligvis at prioriteringene og retningen i den nye handlingsplanen skal hjelpe oss til å utvikle norsk fotball på alle plan, og det er dette

---

¹⁹ Kjeldsen 2014, s. 7

²⁰ Børresen, Vanvik og Økland 2019, s. 133

²¹ "Handlingsplanen – veileder" 2019

²² "Handlingsplan 2016-2019" 2019, s. 3

dokumentet vi skal måles etter i årene som kommer. Da er det avgjørende at handlingsplanen blir det aktive verktøyet det er ment å være.”²³ Fotballpresidenten, Terje Svendsen, forklarer i forordet hvilken funksjon dette dokumentet skal ha, noe som er med på å tydeliggjøre deres formål. Vi forstår så hvordan sammenhengen mellom språk, oppsett og utforming innordner seg denne tekstkonteksten, der NFF fremstiller konkrete ambisjoner for gjennomføringsfasen.

Den dominerende kulturkonteksten her blir utelukkende den norske fotballkulturen, der hele planen baserer seg på et doxa som krever kjennskap til selve sporten og dens posisjon i Norge. For at handlingsplanen skal fremstå som informativ og forståelig, må leser kunne noe om innholdet fra før av. Dette kommer blant annet tydelig frem i presidentens forord, der han henvender seg til publikum som sine ”kjære fotballvenner”.²⁴ Allerede før man har begynt å lese hans innledende ord, etableres det et forhold mellom ham og leser som bygges på inklusjon og forening. Men denne henvendelsen vil kun fungere som appellerende for deltakere av fotballkulturen, der en felles idé om fotball som et møtested vil være avgjørende for om dette beveger. Til tross for at handlingsplanen har en tydelig oppbygning og en opplysende fremstilling, spiller forbundet på en forventet forståelse for fotballens betydning i samfunnet. Videre, baserer planen seg som nevnt på de tidligere årene, og det blir derfor nødvendig å ha et visst kjennskap til hva som har foregått på den norske fotballfronten, for at NFF sine fokusområder skal fremstå som meningsfulle. Men selv om de går ut ifra at leser har kunnskap om både fotball og NFF sin posisjon i Norge, gir de likevel innføringer om de forskjellige temaene før de presenterer målene. På denne måten forsikrer de seg om at leser mottar informasjonen de ønsker å sende ut, og de gir alle en sjanse til å ta del i dette meningsfellesskapet.

Topos: fellesskapsfølelse og tabelloversikter

Retorikken er videre læren om å gå til bestemte steder og emner som skal utløse bestemte forventninger hos mottaker, for å skape en felles møteplass mellom taler og tilhører. Topos har denne funksjonen som skal utløse doxa, der emnevalgene og argumentene må stå i tråd med det som er allment akseptert, kjent og forstått i den aktuelle kulturen. Doxa viser til en virkelighetsforståelse basert på de normene, verdiene og forståelseshorisontene som blir tatt for gitt at man har. Doxa blir derfor et kulturfilter, der alle meldingene blir filtrert gjennom de

---

²³ ”Handlingsplan 2016-2019” 2016, s. 8

²⁴ Ibid.

verdiene, normene, erfaringene og forståelsene som preger mennesket. Forbundets plan spiller i stor grad på en gitt forståelse for både fotball og sportens tilhørende verdier. Men de vektlegger samtidig et ønske om at alle skal høre til, og de fremmer derfor en fellesskapsorientert følelse.

Topos deles inn i både spesielle og generelle, der man vektlegger ulike møteplasser. Generelle topos går ut på hvordan man strukturerer blikket på verden, der generelle topoi blir allmenne betraktningmåter som kan anvendes i alle sjangrer, uavhengig av den enkeltes virkelighetsoppfatning. Her kan man for eksempel spille på en fellesskapsfølelse, ta i bruk sammenligninger og kontrastskildringer, og vise til kausalitet. Spesielle topos blir også omtalt som innholdstopos, der det som er bundet til det spesielle temaet skal snakkes om. Det omhandler altså det stoffet man må beherske for å snakke om en viss sak. Her utløser stedene bestemte forventninger til bestemte forståelser, der man spiller på de allmenne og anerkjente forestillingene og fortellingene som medlemmer av den tilhørende kulturen er enige om.

Et av de mest dominerende, og kanskje det viktigste generelle toposet som kommer til uttrykk i planen, oppstår gjennom etableringen av et fellesskap. Gjennom bruken av samlebetegnelsen "alle", fremstilles det en fellesskapsfølelse som er gjennomgående for hele teksten. Forbundet viser til grunnleggende holdninger og verdier om solidaritet, og leser vil føle på et samhold. "Gjennom å skape gode miljøer skal fotballen være et sted der alle kan finne tilhørighet."²⁵ NFF ønsker at idrettsgrenen skal kunne bli et samlingspunkt for alle som ønsker å ta del i denne kulturen, der de fremmer en åpenhet som bygger på muligheter for alle. I tillegg til dette, kjenner leser på en følelse av inklusjon da NFF direkte henvender seg til medlemmene av fotballkulturen: "Alle som er opptatte av fotball, skal bidra til å ta vare på fotballens kjerneverdier."²⁶ Selv om det er NFF som i hovedsak skal stå for de endringene de presenterer i handlingsplanen, har alle et ansvar i det store bildet. Retorikk er nettopp handling gjennom kommunikasjon, og ved å bevisst ta i bruk fellespronomet, inkluderer de mottaker i arbeidet mot en forbedret fotballnasjon. Her vil de som tar del i den norske fotballkulturen kjenne på et ansvar, der forbundet presiserer at alle som er engasjerte i idretten skal ta del i kampen om fotballglede, muligheter og utfordringer for alle. Til tross for at NFF i stor grad spiller på kulturspesifikke henvendelser, kan alle bli berørte gjennom bruken av fellesskapstoposet, da leser får en følelse av å ta del i noe større enn seg selv.

---

²⁵ "Handlingsplan 2016-2019" 2016, s. 7

²⁶ Ibid., s. 3

Videre, er store deler av planen preget av en oppstilling mellom problem og løsning. Som tidligere nevnt, setter de utfordringer og prioriteringer inn i systematiserte tabeller, som skal illustrere hvilke tiltak som må igangsettes for å oppnå fremgang og utvikling. Disse tabellene

oppstår som retningslinjer gjennom hele planen, der de på forhånd har lagt frem hva hovedmålet innenfor det aktuelle temaet er. Hvert fokusområde inneholder slike tabeller, der forbundet først forteller litt om det gjeldende emnet, som videre legger grunntanken for hovedmålene. Slik som vi ser på bildet her, hentet fra seksjonen som omhandler samfunn og inkludering, blir dette tydelig

UTFORDRINGER	PRIORITERINGER
Rekruttere	Promotere fotball gjennom målrettede tiltak mot underrepresenterte grupper Samarbeide med kommuner, fylke og andre relevante aktører for å kartlegge interessen for deltakelse
Aktivitetstilbudet	Utarbeide nasjonale planverktøy/retningslinjer for aktivitet i ulike målgrupper Utvikle trenerkurs for spillere med funksjonsnedsettelse på ordinære lag og tilrettelagte lag Etablere et aldersdifferensiert aktivitetstilbud som favner om både barn, ungdom og voksne der det er realistisk Etablere egne jentelag der det er realistisk Kretsene skal ha en definert inkluderingsansvarlig med ansvar for minoritetspråklige og spillere med nedsatt funksjonsevne
Serie- og kamptilbud for spillere med funksjonsnedsettelse	Det skal tilbys et tilpasset serie- og kamptilbud i hele landet, enten i enkeltkretser eller i flere kretser sammen
Etablere aktivitetstilbud for alle i klubben	Kretsene skal være en pådriver for og støtte interesserte klubber i å etablere tilbud
Toppfotballmiljø for spillere med nedsatt funksjonsevne	Det skal tilbys administrativ og økonomisk støtte til toppfotballmiljøet for spillere med nedsatt funksjonsevne

presentert i form av skjemaer som deler inn utfordringene og prioriteringene. Dette spiller inn på selve utformingen av planen, der inndelingen fremstiller relevante løsningsforslag til tilhørende "problemer". Denne bruken av topos kan forholdvis tas i bruk av hvem som helst, da det ikke krever en spesiell forståelse for temaet, for at mottaker skal skjønne hva avsender ønsker å formidle. Siden disse tabellene oppstår gjennom hele handlingsplanen, åpner det opp for at de aller fleste skal kunne ta inn over seg visjonen NFF ønsker å virkeliggjøre.

Når vi går over på det spesielle toposet som preger planen, kreves det derimot kjennskap til den norske fotballkulturen. Spesielle topos fremstår ikke som retorisk appellerende i seg selv, det er stoffet som avsender må beherske og mottaker må kjenne til, som legger premisset for om det skal fungere som tiltalende. Spesielt for dette dokumentet, er nettopp kunnskapen som omhandler NFF og fotballidretten i Norge. Handlingsplanen hviler på et fotballdoxa, der forbundet leter etter å utløse de normene, verdiene, erfaringene og meningene som legger grunnlaget for hvordan budskapet ønskelig skal bli mottatt. Doxa legger nettopp føring for diskurs, som går ut på hvordan man forholder seg til verden, der vi følger de handlingsmønstrene som tilsvarende forventningene i den kulturen vi hører til. Både språkbruken og innholdet i planen er avhengig av at leser har en viss kjennskap til, og interesse for fotball. Hvem som helst kan være enige i NFF sine kjerneverdier om trygghet, glede, respekt, likeverd og folkelighet, men hvordan ta i bruk disse førende verdiene i en fotballsammenheng, krever et norsk fotballdoxa innenfor den norske fotballkulturen.

Appellformene

Når man skal uttrykke seg retorisk, tar man i bruk ulike virkemidler for å nå inn til mottaker. Ethos, logos og pathos er de tre appellformene som knytter seg til hovedelementene i teksten, og det er sammen i en helhet at de får sin funksjon om å påvirke mottaker. Gjennom å opparbeide troverdighet, vise til fornuftige argumenter og vekke følelser, prøver avsender å formidle og overbevise om sitt budskap. En tekst inneholder ofte elementer preget av alle appellformene, og det er vanlig at argumentasjonen har et hovedfokus på gjerne en eller to av dem. Vi ser tydelige spor av denne retoriske bruken i handlingsplanen, der leser tidlig får en følelse av samhold, velvilje og fellesskap, basert på kompetanse om tilrettelegging og kunnskap om verdiarbeid.

Ethos: velvilje gjennom inkluderingsarbeid

Ethos omhandler en persons omdømme, identitet og integritet, og det knyttes derfor opp mot avsender sin karakter. På bakgrunn av hvilke kvaliteter som fremstilles, forstår vi hvilket bilde sender ønsker å gi av seg selv. Her handler det om å oppnå troverdighet, der moralitet, velvilje, forstand og kompetanse spiller inn på kontaktetableringen med mottaker. Videre deler vi ethos inn i tre ulike deler, der både den innledende, avledende og endelige fremstillingen av sender spiller inn på mottakelsen.

Innledende ethos går ut på de meningene vi på forhånd har gjort oss opp om avsender. Det er altså et forhåndsinntrykk, som bygger på det kjennskapet man har til sender, før man i det hele tatt begynner å lese teksten. Dette spiller videre inn på hvordan vi møter innholdet, fordi vi tar med oss eventuelle erfaringer som legger grunnlaget for hvordan vi forholder oss til avsender. Hvordan leser innledende står ovenfor Norges Fotballforbund, varierer basert på nettopp dette. Da vi alle er preget av våre subjektive bakgrunner og individuelle opplevelser, vil møtet naturligvis være avhengig av enkeltindividets personlige oppfatning av NFF. Her oppstår det gjerne et innledende ethos for dem som tar del i den norske fotballkulturen, da forbundet i aller største grad er involverte i fotballrelaterte arrangementer på en nasjonal basis. Videre er det også slik at alle medlemsklubber og utøvere er registrerte deltakere av forbundet, noe som betyr at alle i den norske fotballkulturen på en eller annen måte må forholde seg til NFF. Det trenger ikke nødvendigvis å være et definert forhold, men det finnes mest sannsynlig et kjennskap her som kan bygges videre på i løpet av møtet med teksten.

Men uavhengig om relasjonen leser har til NFF er bra eller dårlig, kan dette endres underveis. Og dersom en ikke har kjennskap til NFF på forhånd, vil det etter hvert som man leser planen, danne seg en kontakt her. Med dette, kommer vi over i den avledende funksjonen, som omhandler det ethoset som opparbeides i løpet av teksten. Først og fremst for at mottaker skal være mottakelig, må avsender forme en grunnleggende forståelse, basert på felles verdier og holdninger. Dette skaper videre en møteplass for avsender og mottaker, der de kan etablere en relasjon ved å ta utgangspunkt i gjensidige enigheter. NFF bygger på en visjon om at fotballglede, muligheter og utfordringer skal finnes for alle, og gjennom et fokus på inkluderingsarbeid, ønsker de å virkeliggjøre denne ideen. Alle innenfor fotballkulturen med et doxa om hvordan denne lagsporten er avhengig av hver enkelt spiller, forstår hvorfor fellesskap innad i en klubb er nødvendig. Allerede her, danner det seg en enighet for dem som deler samme meningsfellesskap om hvor sentralt samarbeid og samhold er innenfor fotball. Hver utøver spiller en avgjørende rolle for lagets funksjon, der hver bevegelse utpå fotballbanen har en innvirkning på laget som en helhet. Alle som har denne forståelsen for enkeltindividets betydning i fotbollsammenhengen, kan stille seg bak verdigrunnlaget som legger hele fundamentet for handlingsplanen.

Videre settes humanitære verdier i fokus, der alle, uavhengig av forutsetninger og bakgrunn, skal kunne delta. "NFFs inkluderingsarbeid skal konsentrere seg like mye om å arbeide for det positive, for inkludering og for aktiv deltakelse som mot det negative, mot barrierer og mot diskriminering og utestenging."²⁷ Forbundet skildrer gode holdninger rundt en dagsaktuell problematikk, der mennesker daglig opplever eksklusjon på bakgrunn av ulikheter. NFF vil jobbe mot at fotballen skal bli et møtested der alle kan føle seg velkomne og trygge. Og med utgangspunkt i deres visjon om "fotball for alle", bygger forbundet opp en moralsk karakter som i stor grad preges av godvilje.

I tillegg til dette, presenterer de hvordan de skal kunne oppnå et trygt og åpent fotballmiljø, der alle som ønsker å delta skal kunne bli med. En av utfordringene de fremstiller under dette temaet, går på rekrutteringen av mennesker med ulike evner. Her blir en av prioriteringene å "promotere fotball gjennom målrettede tiltak mot underrepresenterte grupper,"²⁸ der de skal opprette gode samarbeidsvaner med anleggene rundt. Slik som de formulerer det i planen, ønsker de å bygge nettverk mot skoler, kommuner, fylker og interesseorganisasjoner, for å

---

²⁷ "Handlingsplan 2016-2019" 2016, s. 32

²⁸ Ibid., s. 33

legge til grunn for utvikling og mangfold i alle ledd og roller.²⁹ De ønsker å skape et bredt samarbeid med alle avgjørende parter ved den enkeltes mulighet til fotballdeltagelse, der de vil kunne tilby et aktivitetstilbud gjeldene for alle som vil ta del i den norske fotballkulturen. Samtidig som de her fremmer gode verdier, fremstår de også som kunnskapsrike, da de formidler konkrete tiltaksmuligheter for hvordan kunne gjennomføre inkluderingsarbeidet slik de ønsker.

Leser får troverdighet ovenfor NFF og for planen, da man blir møtt med åpenhet og kompetanse. "Det må aldri bli slik at verdier blir ord uten innhold, men tvert imot blir førende for alle i hele organisasjonen hver eneste dag, og den nye handlingsplanen har tatt inn i seg virkeligheten av dette."³⁰ Handlingsplanen behandles som et verktøy for å oppnå fremgang og forbedring innenfor fotballmiljøene i Norge, og med et utsagn om at verdier aldri skal bli ord uten innhold, får lesere en bekreftelse på at forbundet tar utfordringene på alvor. Gjennom å formidle godvilje og kunnskap, bygger NFF opp en solid karakter, som representerer deres verdier gjennom åpne og tolerante holdninger. Selv om det gjerne vil være en fordel å ha en relasjon til forbundet på forhånd, for å tidlig kunne sette seg inn i deres problemstillinger, krever de allikevel ikke at det må finnes et kjennskap her. På samme måte som deres fokus i stor grad er rettet mot et inkluderingsarbeid, legger de opp fremstillingen av planen på en måte som gir alle muligheten til å kunne forstå og sette seg inn i deres visjon. Og på bakgrunn av dette, befinner det seg flere faktorer som danner et godt grunnlag for at den endelige fremstillingen av NFF skal være preget av en sterk ethos-oppfatning.

Pathos: samarbeid og fellesskap

Mye av den retoriske argumentasjonen er implisitt, og det blir derfor opp til mottaker å avkode og tolke argumentene som fremføres.³¹ Pathos er den appellformen som skal aktivere engasjement og følelser hos mottaker, og avsender spiller her på en følelsesmessig affekt for å påvirke. Siden mye av argumentasjonen spiller på underforståtte forståelseshorisonter, vekkes det oppmerksomhet blant publikum, da man blir tvunget til å skape argumentet på egenhånd. Planen preges i stor grad av bildebruk, der bildene er med på å formidle forbundets visjon. Ved bruk av visuell retorikk, oppstår det nærhet på et annet vis, der mottaker virkelig kan sette seg inn i de ulike situasjonene som blir presentert.

---

²⁹ "Handlingsplan 2016-2019" 2016, s. 33

³⁰ Ibid., s. 8

³¹ Børresen, Vanvik og Økland 2019, s. 147

Bildet over, finner vi på side 32 i handlingsplanen, under seksjonen som omhandler inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rent ikonisk, ser vi to mennesker iført klær med logoer på, stående foran noen mennesker som befinner seg i bakgrunnen. Bildet har et normalperspektiv og et halvtotalt utsnitt, der mannen og gutten er i fokus. Klærne de har på seg representerer Tine Fotballskole, som arrangeres i samarbeid med Norges Fotballforbund. Logoen vil gjerne skape et retorisk nærvær for dem innenfor fotballkulturen, som kanskje selv har deltatt i et slikt arrangement. De gjenkjenner kanskje logoen eller t-skjortene, og det vekkes følelser og opplevelser rundt denne begivenheten. Vi ser videre at gutten på bildet har Downs syndrom, grunnet hans karakteristiske ansiktstrekk. "Downs syndrom er en tilstand med psykisk utviklingshemming"³², og dette kan derfor oppstå som en hindring i sosiale sammenhenger. Man klarer kanskje ikke å prestere på samme nivå som dem som ikke har nedsatt funksjonsevne, og mulighetene for deltakelse innenfor ulike aktiviteter kan derfor være begrenset. Bildet kan dermed også skape et nærvær for dem som enten selv er preget av en slik tilstandsform, eller for dem som kjenner noen andre som er det. Dette kan for eksempel vekke opplevelser om diskriminering eller utestenging, og det blir derfor et følelsesladd bilde som spiller på leser sine emosjoner ut ifra de erfaringene en har med seg.

Videre uttrykkes det et engasjement i bildet som vekker retorisk umiddelbarhet, der mottaker får intuitive følelser om glede og håp. Selv om vi ikke kan se hele armen til mannen på bildet,

---

³² Heiberg 2018

skjønner vi at han sannsynligvis gir gutten instruksjoner innenfor en øvelse eller en oppgave. Her fremheves entusiasme, og hånden blir både et symbolsk og indeksialsk tegn, der han viser til en inkluderende holdning, på samme tid som han peker mot en utvikling innenfor fotballmiljøet. Bildet underbygger dermed i stor grad deres inkluderingsarbeid, der vi forstår at samhandlingen mellom mannen og gutten, er preget av et samarbeid og en forståelse for at alle skal kunne delta i norsk fotball, uavhengig av forutsetninger. Dette kan dermed utløse en positiv emosjonell reaksjon hos leser, som videre knytter gode assosiasjoner til både bildet og Norges Fotballforbund.

Som allerede konstatert, utgjør bruken av fellesskapstoposet en viktig del av appellen som preger innholdet. NFF spiller på en gitt forståelse om hvordan ulike handikap kan hindre mennesker i å delta på lik linje med dem som er upreget av dette. I ett med fellesskapsfølelsen, kan bildet knyttes opp med pathos fordi det viser til et ønske om tilhørighet. Forbundet fremmer en betingelsesløs inklusjon, der alle, uavhengig av fysiske og psykiske begrensninger, skal kunne ta del i den norske fotballen. Og det er nettopp dette som formidles i funksjon av bildet.

Logos: resonnering, utfordring og løsning

“Logos er et retorisk bevismiddel som tar utgangspunkt i fornuft og argumentasjon.”³³ Her trekker avsender ofte inn faktabaserte argumenter som knytter seg til selve innholdet i teksten. Men, logos trenger ikke nødvendigvis å ha noe med fakta å gjøre. Logosappellen henger sammen med sannsynlighet, og det er derfor opp til mottaker å vurdere om argumentene er holdbare. Det kreves derav at leser resonnerer seg frem til innholdets relevans, der sannsynlighetsvurderingen vil avgjøre om det fungerer som appellerende eller ei.

I en syllogisme blir det presentert to premisser, oversetning og undersetning, og en konklusjon, der mottaker blir dirigert på plass mot det avsender ønsker å formidle. Denne typen argumentasjon er logisk og grundig, da innholdet slår fast en konklusjon som gir mening ut ifra innholdet som legges frem. Et enthymem er derimot et argument der premissene ikke nødvendigvis er sanne, men blir underforstått i kulturens doxa. Den overbevisende kraften bak et enthymem fungerer når tilhører godtar disse underforståtte premissene. Her støtter altså avsender seg på en samforståelse med mottaker, der man blir ført mot en slutning som man selv konkluderer med.

---

³³ Grue 29.06.2019

Norges Fotballforbunds aktiviteter strekker seg ut til hver krik og krok av landet og berører mennesker i alle aldre, og NFF ser gjensidigheten i samspillet fra grasrot til topp som avgjørende for fotballens unike posisjon og det vidtrekkende engasjementet den fører med seg.³⁴

Her har vi over en ufullstendig uttrykt syllogisme. Forbundet spiller på en allmenn forståelse om at dette formidler inkluderingsarbeidet og åpenheten som står sentralt for handlingsplanen. Leser forstår at NFF sine aktiviteter arrangeres for alle, uansett hva og uansett hvor. Hverken boplass eller alder skal ha en innvirkning på ens muligheter for deltakelse i den norske fotballen, noe som går i ett med visjonen om fotballglede for alle. Dette er noe som leser forstår uten at de direkte må skrive det. Leser resonnerer seg altså frem til dette på egenhånd og godtar det. Vi ser her hvordan NFF benytter seg av tilhørers doxa, da det blir logisk gitt for oss at hvem som helst kan ta del i den norske fotballkulturen. Det finnes ingen begrensninger for hvem som kan delta, og det er nettopp dette mangfoldet som gir fotballen den unike posisjonen i samfunnet. Den betingelsesløse inkluderingen er gjennomgående for hele teksten, og leser vil kjenne seg ivaretatt, inkludert og trygg.

Bruken av tabeller og toposet om problem og løsning, spiller videre en viktig rolle for logosappellen i teksten. utfordringene de legger frem, baserer seg på tidligere erfaringer, og da de opprettet planen, gikk de ut ifra hvordan fotballmiljøet og den daværende samfunnsstrukturen hadde en innvirkning på den videre utviklingen. Leser forstår dermed at utfordringene og de tilsvarende prioriteringene de presenterer, er relevante og aktuelle for hvordan kunne oppnå de endringene de ønsker å se. NFF tar som nevnt utgangspunkt i tidligere erfaringer, og dette visualiserer kunnskap som gjenspeiler virkeligheten. Forholdet mellom innholdet i de to kolonnene som tabellen deles inn i, formidler derfor en logisk sammenheng, og leser kan derfor trekke slutninger om dette som fornuftige argumenter.

Vi kan også trekke inn bildet som logosappellerende, da det på en relevant måte illustrerer inkluderingsarbeidet til NFF. Bildebruken dokumenterer hovedbudskapet gjennom å avbilde noe som knyttes opp til det å kunne gi fotballglede til alle. Vi får et visuelt eksempel som underbygger arbeidet mot visjonen, der ingen diagnose skal hindre noen i å ta del i sporten. Leser kan her trekke logiske slutninger, og godta hvordan sammenhengen mellom visjonen og bildet fremhever sannsynligheten ved argumentasjonen. Og dersom det fremstår som holdbart, kan det på bakgrunn av mottaker sin egen fornuft, oppfattes som retorisk appellerende.

---

³⁴ "Handlingsplan 2016-2019" 2016, s. 5

Det kan ofte være vanskelig å skille mellom de ulike appellformene, da de i mange tilfeller bygger på, og går inn i hverandre. Slik som vi ser her i NFF sin handlingsplan, blir hovedbudskapene formidlet gjennom en felles innlemmelse i bruken av appellformene. Som nevnt er det sammen i en helhet at de får sin funksjon om å påvirke mottaker, der både ethos, pathos og logos får frem betydningen i en større sammenheng. Vi ser hvordan appellformene sammen knytter seg til hovedelementene i handlingsplanen, der NFF gjennom å opparbeide troverdighet, vise til fornuftige argumenter og vekke følelser, prøver å formidle og overbevise om sitt budskap.

AVSLUTNING

Som nevnt innledningsvis, er retorikk noe av det første vi mennesker lærer oss å utøve. Bevisst eller ei, er retorikk noe som omgir oss til alle tider, og det er derfor av stor betydning for all menneskelig samhandling. Den retoriske kraften i enhver form for kommunikasjon, blir preget av forholdet mellom flere viktige faktorer, der både emne, språkbruk, situasjon og tilhører kreves å bli tatt hensyn til for at et budskap skal bli mottatt. På bakgrunn av at vi hele tiden blir utsatt for inntrykk som underbevisst påvirker oss, kan man også påstå at alt språk er retorisk. For uavhengig om en ytring har som mål å appellere, blir vi mennesker berørte av uttrykkene som sendes ut.

NFF sin handlingsplan som retorisk

Med et utgangspunkt i Norges Fotballforbund sin handlingsplan for årene mellom 2016-2019, ser vi hvordan vi kan finne spor av retorisk språkbruk i en helt tilfeldig tekst. En handlingsplan opprettes for å strukturere hvilke tiltak og prioriteringer som skal stå i fokus for å oppnå visse mål innenfor en bestemt tidsramme. NFF sin overordnede visjon baserer seg på fotballglede, muligheter og utfordringer for alle, der dette verdigrunnlaget videre legger føringer for hvordan handlingsplanen utformes og fremstilles. NFF innordner seg denne sjangeren, der de legger frem utfordringer og prioriteringer som skal tydeliggjøre arbeidsfokuset, for å kunne oppnå utvikling og fremgang for Norge som en fotballnasjon.

Allerede ved introduksjonen av deres visjon, får leser et inntrykk av NFF sin godvilje. De formidler et ønske om at alle som vil skal kunne delta i fotballkulturen, og det bygges dermed tidlig troverdighet rundt forbundet. Leser møter på en åpen og inkluderende holdning, som legger grunnlaget for innholdet i planen. Videre vektlegger forbundet en kontaktetablering gjennom et fellesskap av gode verdier og formål. Handlingsplanen legger et spesielt stort fokus på inkludering, da innholdet bygger på visjonen om fotballmuligheter for alle. Måten de presenterer dette budskapet på, skjer gjennom å ytre gode holdninger basert på kunnskap og velvilje.

På samme tid som planen både er tydelig og informativ, kreves det gjerne at leser er innbefattet visse forståelseshorisonter for å kunne ta stilling til hvorfor forbundet fremstiller de utvalgte utfordringene på den måten de har valgt å gjøre det. For at dokumentet skal være hensiktsmessig, har de basert seg på de tidligere årene, som da legger føringer for hvordan utviklingen og endringene kan kunne forekomme. Her vil derfor både Norge sin tidligere

fotballhistorie og spesielt tiden i forkant av planen, spille viktige roller for mottakelsen av innholdet. Men man trenger ikke nødvendigvis å ha et dypt kjennskap til dette, da de presenterer hver utfordring og prioritet i systematiserte og oversiktlige tabeller. Forbundet har altså utformet planen på en slik måte at det skal kunne nå ut til flest mulig, der flertallet av mottakergruppen vil kunne få en god forståelse for de overordnede ønskene og den grunnleggende visjonen. Men for å virkelig kunne forstå og sette seg inn i kjernen av hovedbudskapet, vil det helt klart være en fordel å kjenne til den norske fotballkulturen og det tilhørende norske fotballdoxaet.

Handlingsplanen er i stor grad preget av verdier om fellesskap og samhold, og den underliggende argumentasjonen oppstår gjennom følelsesladde relasjoner og informative uttalelser. Teksten er i stor grad ethos- og pathosdominerende, der NFF brygger opp en moralsk karakter basert på kunnskap om den norske fotballkulturen, samt ved å spille på en nær kontakt med mottaker. Men logosappellen spiller likevel en viktig rolle, da det er denne argumentasjonen som lar leser resonnerer seg frem til de logiske slutningene ved bruk av egen fornuft, noe som vil være avgjørende for om innholdet vil bli mottatt. Gjennom en lang og strukturert handlingsplan, forstår leser at NFF ønsker å jobbe målrettet og fokusert mot visjonen om fotballglede, muligheter og utfordringer for alle. Formålet vil nok først og fremst nå ut til, og virke overbevisende for deltakere av den norske fotballkulturen. Men da planen i store deler formidler en logisk fremstilling av hvilke utfordringer som preger fotballmiljøet, og hvilke konkrete prioriteringer de skal ta for seg for å oppnå positive endringer, kan alle forstå motivet til NFF i lys av det overordnede målet om fotball for alle.

Til tross for at påstanden om at alt språk er retorisk, i denne sammenhengen kun hviler på NFF sin handlingsplan, kan dette sette et eksempel og danne et grunnlag for en generell idé om at all kommunikasjon er preget av retorikk. Det kan kanskje også representere tilfeldigheten ved tekstvalget, da man kan finne spor av retorisk bruk i hvilken som helst ytring dersom man bare leter etter det. NFF som avsender, har nok ikke lagt fokuset på å gjøre planen til et appellerende dokument. Planen skal i utgangspunktet fremstå som et internt verktøy for å nå de konkrete målene de har satt opp for perioden mellom 2016 til 2019, men for å nå inn til leser, blir det uunngåelig å ikke ta i bruk retorikk.

Er retorikken holdbar og relevant i dagens samfunn?

Avslutningsvis, kan man gjerne stille seg spørsmålet om den klassiske retorikken er holdbar i dagens samfunn. Hvis vi ser på enkeltmennesket i den store sammenhengen, har vi ikke gått igjennom en nevneverdig utvikling som sosiale vesener: "Våre verdier har forandret seg, men i det alt vesentlige tenker og oppfører vi oss nøyaktig som vi gjorde for 2000, 5000 og 10 000 år siden".³⁵ Videre ifølge forfatteren av *Retorikkhåndboken*, er og forblir språket den eneste pålitelige maktfaktoren, uavhengig av hvordan trådløse internettoverføringer av tekst og bilder påvirker hverdagen vår. Kristiansen mener at behovet for retorikk bør være viktigere enn noen gang, ettersom vi lever i et teknologisk komplisert og uoversiktlig samfunn. Fordi det er nettopp ved hjelp av språket at man får størst makt til å påvirke andre menneskers atferd.³⁶

Man kan altså påstå at retorikken i dagens samfunn er like viktig som den var i den greske antikken, om den ikke er enda viktigere. Selv om måten vi kommuniserer på har intensivert seg betydelig de siste århundrene, der dagens retoriske bruk preges av teknologiske fremskritt og sosiale plattformer, forblir målet om å påvirke mennesket det samme. Metodene som grekerne utviklet for å overbevise tilbake i antikkens tid, fungerer også den dag i dag. Og det er først når man gjør seg bevisst på hvordan man uttrykker seg i den dagligdagse samhandlingen, at man finner spor av den retoriske språkbruken som preger kommunikasjonen vår. For slik som Kjeldsen beskriver det så godt:

Retorikk er altså en praktisk handling. Vi griper inn i verden og forandrer den ved å utføre funksjoner gjennom kommunikasjon. Vi angriper og forsvarer oss, unnskylder kanskje; vi anbefaler og fraråder; priser, kritiserer og fremviser verdier; vi minnes og kommer videre etter tap og sorg; vi motiverer, overbeviser, underholder, skremmer, belærer og vekker medfølelse. Slik er det med enhver retorisk genre eller ytring: Den utfører en oppgave.³⁷

---

³⁵ Kristiansen 2012, s. 18

³⁶ Kristiansen 2012, s. 19

³⁷ Kjeldsen 2014, s. 25

Skriftlige kilder

- Børresen, P. F., Vanvik, M. G. og Økland T. G. (2019). *Kommunikasjon og kultur 1-3*. Oslo; Cappelen Damm.
- Fodstad, L. A. et.al. (2016). *Moment: vg3: norsk for studieforberedende*. Oslo; Cappelen Damm.
- Grue, J. (29.06.2019). "Logos - retorikk", *store norske leksikon*. Lokalisert: 06.11.19: https://snl.no/logos_-_retorikk
- Grue, J. (20.07.2019). "Kairos", *store norske leksikon*. Lokalisert: 14.10.19: <https://snl.no/kairos>
- "Handlingsplan 2016-2019", (2016). *Norges Fotballforbund*. Lokalisert: 19.09.19: https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/handlingsplan_2016-2019.pdf
- "Handlingsplanen – veileder", (11.06.2019). *Innovasjon Norge*. Lokalisert: 05.11.19: <https://www.innovasjon norge.no/no/regional-omstilling/verktoy/handlingsplanen---veileder/>
- Heiberg, A. (08.08.2018). "Downs syndrom", *store norske leksikon*. Lokalisert: 10.11.19: https://sml.snl.no/Downs_syndrom
- Holm, J., og Pedersen, O. P. (02.07.2019). "Norges Fotballforbund", *store norske leksikon*. Lokalisert: 01.11.19: https://snl.no/Norges_Fotballforbund
- Kjeldsen, J. E. (2014). *Hva er retorikk*. Oslo; Universitetsforlaget.
- Kristiansen, H-I. (2012). *Retorikkhåndboken*. Oslo; forlag1.
- Kristiansen, H-I. og Nordhaug, O. (2012). *Retorikk, organisasjon og samfunn*. Oslo; forlag1.
- Madsen, C. (09.03.2019). "Les presidentens tingtale her", *NFF*. Lokalisert: 29.10.19: <https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2019/les-presidentens-tingtale-her/>
- "Norges Fotballforbund", (09.04.2019). *Wikipedia*. Lokalisert: 27.10.19: https://no.wikipedia.org/wiki/Norges_Fotballforbund
- Steen, T. (15.07.2019). "Polis", *store norske leksikon*. Lokalisert: 08.10.19: <https://snl.no/polis>
- Svendsen, L. F. (20.02.2018). "Sofist", *store norske leksikon*. Lokalisert: 13.10.19: <https://snl.no/sofist>
- Svendsen, L. F. og Grue, J. (15.05.2019). "Retorikk", *store norske leksikon*. Lokalisert: 08.10.19: <https://snl.no/retorikk>
- Tvedt, K. A., Steen, T. og Østby, E. (26.06.2019). "Den greske antikken", *store norske leksikon*. Lokalisert: 01.10.19: https://snl.no/Den_greske_antikken

Bildekilder

- Bilde side 1: https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/handlingsplan_2016-2019.pdf
- Bilde side 12: https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/handlingsplan_2016-2019.pdf
- Bilde side 16: https://www.fotball.no/globalassets/nff-org/handlingsplan_2016-2019.pdf